

TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 3, Sayı: 8, Eylül 2016, s. 23-35

Yahya POLAT¹

MUHAMMED ALİ SADECE SPORUN KAHRAMANI DEĞİL, İNSANLIĞINDA KAHRAMANI OLDU

Özet

Bu çalışma da spor arenasında fırtına gibi esen, statükoya karşı dik duruşuyla spor kültürüne ve dünyaya yön veren Muhammed Ali'nin hayatını değerlendirmek ve önemli dersler çıkarmak amacıyla yapılmıştır.

Muhammed Ali dünya da ezilen mazlum halkların sesi olmuş, özellikle Müslüman olmasıyla beraber İslam dünyasında büyük ses getirmiştir. Amerika'da yapılan ırkçılığa karşı mücadele etmiş ve kendisini kabullendirmesini bilmiştir. Muhammed Ali hayatı boyunca çok çalışmayı ve doğru bildiği yolda yaşamayı tercih etmiş başarılı bir insan figürüdür. Onun yapmış olduğu mücadele insanlara büyük ders verecek niteliktedir. Yapmış olduğu birçok karşı duruşlarda bunun kendisine çok büyük bedel ödemeler getireceğini bilmesine rağmen mücadelesinden asla vazgeçmemiştir. Muhammed Ali'ye karşı her kesimden olan bu olağanüstü sevgi ve saygının sebebi doğru bildiklerini söylemesi ve yaşamasıdır.

Sonuç olarak Muhammed Ali'nin hayatı bizler için çok önemli olmaktadır. Onun vermiş olduğu onurlu mücadelenin genç nesillere aktarılması gerekmektedir. Muhammed Ali doğru bildiği ve kendi istediği şekilde hayatını sürdürmüştür. Onun rengine ve dini tercihlerine herkesin saygılı olması gerektiğini her platformda vurgulamıştır. Özellikle genç nesillerin kişilik ve karakter gelişiminde Muhammed Ali gibi önemli spor figürlerinin kullanılması katkılar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Muhammed Ali, Spor, İnsanlık, Kahraman

¹Doç.Dr., Erciyes Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu., yahya-polat@hotmail.com

MUHAMMAD ALI WAS NOT JUST A HERO IN THE SPORT - HE WAS A HERO OF HUMANITY

Abstract

Our goal in this study; to be evaluate and extract important lessons from Muhammed Ali's life, because Muhammed Ali was like a blowing storm in sport arena, also guiding the sport culture and world with erect posture against the status quo.

Muhammad Ali has been sound of the oppressed people in the world, especially with the being a Muslim made a big impact in the Islamic world. He fought against racism in the USA and has managed to make accepted himself. Muhammad Ali throughout his life has chosen to live the way he knows to be true and hard work, It is a successful human figure. His fight is made; it is such as to give people a great lesson. In many stance held by it, despite knowing that he would bring an enormous amount of payments it has never given up the fight. Muhammad Ali has got extraordinary love and respect from all sections of the people. The reason of this, he will tell what he knows and right to live.

As a result, Muhammad Ali's life is very important for us. The honorable struggle he has given its need to be passed on to younger generations. Muhammad Ali knew he was right and continued his life the way he wants them. Its color and religious preferences emphasized that everyone should respect each platform. In particular, the use of major sporting figures such as Muhammad Ali in personality and character development of young generation will make contributions.

Key Words: Muhammad Ali, Sports, Humanity, Heroes

GİRİŞ

Muhammed Ali sporun değil bütün insanlığın kahramanı olmayı başarmış önemli sporculardan bir tanesidir. Her zaman doğruları söylemiş ve doğru bildiklerini yapmıştır. Bu özelliği onun sadece spor alanında elde ettiği başarılarından daha çok kendi istediği bir kişi olarak yaşamak istemesinden dolayı herkes tarafından sevilmesini sağlamıştır. Dünyadaki farklı din, dil ve ırka sahip bir çok kişi Muhammed Ali'ye karşı sempati duymaktadır.

Spor sosyolojisinde hareket noktası sporun bir başka ifade ile sportif faaliyetlerin, spor olayının bizzat kendisidir. Toplum içinde ortaya çıkış özellikleriyle yerine göre bir olay yerine göre ise bir olgu niteliği taşıyan spora toplumun bütünü içinde yaklaşmak daha uygun olabilir (Erkal,1986:9). Muhammed Ali'nin spor arenasında ki tanınmışlığı ve başarıları insanların dikkatini çekmiş, daha sonra Muhammed Ali'ye karşı olan sevginin temelini oluşturmuştur.

Toplumun sosyal yapısı içinde uyma ve çatışma modellerinin yanı sıra, huzursuzlukların, sapma davranışların azaltılması ve bunların normlarla ahenkleştirilmesi, gerginliklerin toplum yararına yönlenebilmesinde spor önemli faktörlerden biridir (Erkal,1986:78). Muhammed Ali spor alanında ki tanınmışlığı sebebi ile görmüş olduğu yanlışlıklara her zaman karşı çıkmış ve eleştirmiştir.

Bu çalışma da ki amacımız; Muhammed Ali'nin bir sporcu olarak dünyada bütün kesimler tarafından sevilmesine sebep olan kişilik özelliklerini ve kendi bildiği doğrular ile

beraber yaşamak istemesini, bildiği doğruları büyük bir cesaretle söyleyerek, dik ve onurlu duruşunu yeni nesillere aktarmak ve örnek alınmasını sağlamak için yapılmıştır.

Muhammed Ali'nin Hayatı

Kısa Özet

Cassius Marcellus Clay Jr, 17 Ocak 1942 yılında Louisville, Kentuck, ABD'de doğdu. Muhammed Ali 1960 yılında Olimpiyatlarda altın madalya kazandı ve 1964 yılında ağırsıklet boks şampiyonu oldu. Askere alınmasına karşı çıkmasından dolayı bokstan uzaklaştırılan Ali, 1970'li yıllar da iki kez ağırsıklet unvanı daha kazandı. 1984 yılında Parkinson hastalığı teşhisi konulan Ali, 2005 yılında Amerika Birleşik Devletleri Başkanlık Özgürlük madalyası verildi. Muhammed Ali 3 Haziran 2016'da Phoenix, Arizona, ABD'de hayatını kaybetti (biography.com, 2016).

Erken Yaşamı

Boksör, yardımsever ve sosyal aktivist Muhammed Ali boksa başladığı erken dönemlerde boks ringinin ne içi ne de dışından korkmadığını göstermektedir. Çocukluğu ayrımcılık yapılan Amerika'nın Güney Eyaletinde geçmiş, ırkçılık ve ayrımcılığı birinci elden maruz kalmıştır.

12 yaşında kendisinde olan yeteneği bir olay sonucunda keşfedildi. Ali'nin bisikleti çalındı, bunun sonucu olarak polise başvuran Ali, Polis memuru Joe Martin'e "bisikletini çalanı döveceğini" belirtti. Polis memuru Joe Martin " insanların karşısına çıkmadan önce dövüşmeyi öğrenmesi gerektiğini" ona söyledi. O dönemde Joe Martin genç boksörleri semt salonunda çalıştırmaktaydı.

Ali, boks antrenörü Joe Martin ile boks antrenmanlarına başlayarak, boks hayatındaki kariyerine başlamış oldu. İlk amatör maçını 1954 yılında hakem kararı ile kazandı. 1956 yılında Golden Gloves turnuvasına katılarak hafif ağırsıklet boks şampiyonu oldu. Aradan geçen 3 yıl sonunda National Golden Gloves Turnuvasına katılarak şampiyon olan Ali, Amatör National hafif ağır sıklet unvanını aldı (biography.com, 2016).

Olimpik Altın Madalya

1960 yılında Muhammed Ali A.B.D Olimpik boks takımında yer almayı kazandı ve Roma Olimpiyatlarına İtalya'da katıldı. İlk 3 karşılaşmayı kazanarak, finalde Polonya'dan Zbigniew Pietrkowski'yi yenerek olimpiyat hafif ağırsıklet boks şampiyonu oldu.

Olimpiyat zaferinden sonra Ali Amerika'nın kahramanı olarak gösterildi. Şampiyonluğun hemen ardından Louisville Sponsoring Grup tarafından desteklenen Ali profesyonelliğe geçti ve ring içinde bütün rakiplerini ezici üstünlükle yendi. 1963 yılında İngiliz ağır sıklet şampiyonu Henry Cooper'ı yendi, daha sonra 1964 yılında nakavt ile Sonny Liston'u yenerek ağır sıklet dünya şampiyonu unvanını kazandı.

Genellikle kendine atıfta bulunarak "En büyük," şeklinde ifadesini kullanır ve Ali kendini övmekten hiç korkmazdı. Ali, dövüş öncesinde daha çok kendi becerileri hakkında övünme ve renkli tanıtım ve ifadeleri ile tanınıyordu. Onun ünlü açıklamalarının birinde, Ali, boks ringinde "bir kelebek gibi uçarım, arı gibi sokarım, " ifadelerini gazetecilere belirtmiştir (biography.com, 2016).

İslam'a Geçiş ve Spordan Uzaklaştırma

Ali bazı manevi arayışlar içerisine girdi ve 1964 yılında siyahi Müslüman grub olan Nation of İslam'a katılarak Müslüman oldu. Önceleri kendisini "Cassius X" olarak tanıtırdu daha sonra Muhammed Ali ismini aldı.

Ali daha sonra Vietnam Savaşı'na karşı yaptığı açık sözlü, samimi açıklamalarından dolayı farklı bir tür mücadeleye başladı. Nisan 1967'de askerlik hizmeti için askere çağrıldı, askere gitmeyi reddeden Ali, Müslüman olarak ibadet ettiğini, dini inancının savaşmasını engel olduğunu belirterek Vietnam savaşına gitmeyi reddetti. O suç işlemekle suçlanarak tutuklandı ve hemen dünya şampiyonluğu ve boks lisansı elinden alındı. Cezasının kesinleşmesine kadar özgür bırakılan Ali, profesyonel olarak boks yapmasına engel olundu. Yaklaşık 3 yıl sporculuk kariyerine ara verildi. ABD Yüksek Mahkemesi, sonunda Haziran 1971 yılında mahkûmiyet kararını bozdu (biography.com, 2016).

Boksörün Geri Dönüşü

Yargıtay'ın kararı öncesinde Ali, Jerry Quarry adlı boksör üzerinde bir galibiyet sağlayarak 1970 yılında ringe tekrar döndü. İzleyen yıllarda, Ali ünlü boksör Joe Fraizer ile "Yüzyılın dövüşü" olarak nitelendirilen müsabakaya çıktı. Fraizer ve Ali başa baş giden 14 raunt sonunda, 15'inci raunt da Fraizer bir sol vuruş ile Ali'yi yere düşürdü. Ali kendisini kısa sürede toparlayarak ayağa kalktı fakat hakem kararı ile Fraizer galip ilan edildi. Ali profesyonel olarak ilk mağlubiyetini 31 maç kazandıktan sonra aldı. Ali yakın bir zamanda tekrar ikinci yenilgisini Ken Norton karşısında tattı. Fakat Ali 1974 yılında rövanş maçında Joe Fraizer'ı mağlup etmeyi başardı.

Diğer bir unutulmaz Ali dövüşü yenilgisiz ağırsıklet şampiyonu George Foreman karşısında 1974 yılında oldu. Organizatör Don King tarafından organize edilen müsabaka, "Ormanın içinde gürültü" olarak adlandırılmış ve Kinshasa, Zaire'de yapılmıştır. Ali rakibi Foreman'ı vahşi yumruklar ile sersemletme tekniğini kullanarak yemledi. Sekizinci raunt da rakibini nakavt ederek ağırsıklet şampiyonluk unvanını geri aldı.

Ali ve Fraizer 1975 yılında Quezon City, Filipinler'de tekrar karşılaştı. İki boksör olağanüstü mücadele sergiledi ve 14 raunt sonunda Fraizer'ın antrenörü tarafından ringe havlu atılması ile zaferi Ali kazandı.

Şubat 1978 yılında Leon Spinks'e karşı yenilerek ağırsıklet unvanını kaybetti. Eylül ayında ki rövanş maçında tekrar kazanarak Dünya tarihinde 3 kez ağır sıklet unvanı kazanan boksör oldu. Kısa süreli emeklilikten sonra ringlere geri dönen Ali, 1980 yılında Larry Holmes ile karşılaşarak genç şampiyona yenildi. 1981 yılında son yenilgisini Trevor Berbick karşısında aldıktan sonra boksun en büyüğü spordan emekli oldu (biography.com, 2016).

Hayırseverlik ve Parkinson Hastalığı Teşhisi

Ali emekliliği içerisin de birçok zamanını hayırseverlik işlerine ayırmıştır. 1984 yılında dejeneratif nörolojik bir durum olan Parkinson hastalığı teşhisi konulduğunu açıklamıştır. Phoenix, Arizona, ABD'de bulunan Muhammed Ali Parkinson Merkezi için para bağışı kampanyası çalışmalarına katılmıştır. Ayrıca yıllar içerisinde Özel Olimpiyatlar ve Make-A-Wish kuruluşunu ve diğer kuruluşları desteklemiştir. 1996 yılında Atlanta, ABD'de yapılan Yaz Olimpiyat Oyunlarında yer alarak, Olimpiyat meşalesini kaldırmıştır. Bu sahne spor tarihi için unutulmaz duygusal bir an olarak hafızalara kazınmıştır.

Ali birçok ülkeyi gezerek yardıma ihtiyacı olanlara yardım etmiştir. 1998 yılında Birleşmiş Milletler tarafından gelişmekte olan ülkelerde yaptığı çalışmalardan dolayı Barış Elçisi seçilmiştir.

2005 yılında ABD Başkanı George W. Bush tarafından Başkanlık Özgürlük Madalyası'nı almıştır. Ayrıca yine büyüdüğü şehir olan Louisville, Kentuck, ABD'de Muhammed Ali Merkezini açmıştır. Aynı yıl Ali "Ben sıradan bir adamım çok çalışarak ben de olan bu yeteneği geliştirdim" şeklinde açıklama yapmıştır. Yine yaptığı açıklamalarda " Birçok hayranım elde ettiğim başarılarımı göstermek için bir müze yapmak istiyorum. Ben benim hatıralarımın olduğu binadan daha fazlasını istiyorum. Ben öyle bir yer istiyorum ki, ne tercih ederlerse etsinler en iyi olabileceklerini ilham veren ve birbirlerine karşı saygılı olmayı cesaretlendirmelidir" olarak belirtmiştir.

Parkinson hastalığının ilerlemesi ve spinal stenoz başlangıcı olmasına rağmen, Ali kamu hayatında aktif kaldı. Ocak 2009 yılında ilk Afrikan-Amerikan Başkan olan Barack Obama göreve başladıktan sonra Ali'ye kamu hizmeti çalışmalarından dolayı Başkanlık Ödülü verildi (biography.com, 2016).

Ölümü ve Mirası

Ali, 2015 yılının ilk aylarında idrar yolu enfeksiyonunun dan dolayı hastaneye kaldırıldı. 2016 Haziran ayında solunum sorunlarından dolayı hastaneye kaldırılan Ali, 3 Haziran 2016 akşamında hayata gözlerini yumdu.

Ali, 1986 yılından bu yana evli olduğu dördüncü eşi Yolanda ("Lonnie"), tarafından bakılmıştır. Çiftin Asaad isminde bir oğlu bulunmaktadır. Ali'nin önceki beraberliklerinden birden fazla çocuğu vardır, bunlardan en çok ismi duyulan Laila Ali'dir. Laila Ali'de babasının ayak izlerini takip ederek kadınlarda şampiyon bir boksör olmuştur.

Anma töreninden önce cenaze Louisville'e 20 Mil uzaklıkta olan Ali'nin çocukluğunun geçtiği evi, okuduğu lise ve ilk boks antrenmanlarını yaptığı salonun önünde geçti. Daha sonra Muhammed Ali Bulvarından geçişi esnasında binlerce seveni yol kenarlarından bekleyerek çiçekler attılar ve Ali'ye karşı olan sevgilerini gösterdiler. Ali'nin anma töreni yaklaşık 20,000 kişinin katıldığı KFC Yum Center Arena'da yapıldı. Konuşmacı olarak farklı dinlere mensup din adamları, Attallah Shabazz, Malcom X'in büyük kızı, gazeteci Bryany Gumbel, Eski ABD Başkanı Bill Clinton, komedyen Bill Crystal, Ali'nin kızları Maryum ve Rasheda ve eşi Lonnie katıldı.

Eşi Lonnie "Muhammed Ali hayatının sonuna gelindiğinde, onun yaşamının ve ölümünün genç insanlara, ülkesine ve dünyaya öğretilmesini istemektedir" olarak belirtti. Yine Eşi Lonnie " Aslında, o haksızlık gören insanlara kendisinin de haksızlığa uğramış olduğunun hatırlatılmasını istemektedir. O ayrımcılığın olduğu dönemlerde büyümüş ve erken yaşamında o özgür değildi olmak istediği gibi. Ancak hiçbir zaman hayat küsmedi, pes etmedi ve şiddet içerisinde bulunmadı" olarak söylemiştir.

Eski ABD Başkanı Ali'nin nasıl özgüvenini bulduğu hakkında yaptığı konuşma da " Benim düşünceme göre Ali kararını bunların işe yaramasını, kader ve zamana bırakmadan ve beklemeden önce, hiçbir zaman güçsüz olmayı kabul etmeyerek vermişti. O kararını ırkından ya da bulunduğu yerden, başkalarının pozitif ya da negatif beklentilerinden dolayı vermedi, eğer bu şekilde verseydi kendi hikâyesini bu şekilde yazamazdı" olarak belirtti.

Komedyen Bill Crystal yaptığı konuşma da Ali ile ilk başlarda bazı sorunlar yaşadktan sonra arkadaşı olduklarını belirtti. Yaptığı konuşmada “ O barış için sessiz bir haberci oldu ve bizlere insanlar arasında duvarlar değil, köprüler kurulduğunda hayatın çok daha anlamlı olacağını öğretti” şeklinde ifade etti.

Ali'nin kızı Rasheda Ali yaptığı konuşmada “ O bizlere ve dünyaya kendimizin en iyi versiyonu olabileceğimiz konusunda ilham verdi” olarak belirttikten sonra babası ile konuştu, bu konuşmada “ belki su anda bütün acılardan arınmış olarak cennettesin, hayatın boyunca dünyayı salladın, şimdi ölümün ile dünyayı sallıyorsun. Şimdi özgürsün ve yaratıcının huzurundasın. Baba bizler seni çok seviyoruz. Tekrar buluşana dek, uç kelebek uç” olarak ifade etti.

Tabutu taşıyanlar arasında 2001 yılında Ali ismiyle çekilen filmde Ali'yi oynayan Aktör Will Smith, eski ağır sıklet boks şampiyonları Mike Tyson ve Lennox Lewis yer aldı. Ali Louisville Cave Hill Ulusal Mezarlığı'na gömüldü.

Evrensel tarihin en büyük boksörlerinden biri olarak kabul edilen, bir efsane olarak Ali'nin büyüklüğü ölümünden sonra bile büyümeye devam etmektedir. Onun ünü sadece olağanüstü atletik becerileri ile değil fikrini konuşmak için istekli ve statükoya meydan okuyan cesareti ile olmuştur (biography.com, 2016).

Spor Kültürü

Muhammed Ali; Dünya spor arenasında spora karşı olan yaklaşımları etkileyen ve dünya spor kültürüne farklı yaklaşımlar kazandıran bir kişi olmuştur.

Spor yalnızca bir beden olayı değil, aynı zamanda bir ahlak ve bir estetik olaydır. Spor bütünü bakımından bir yaşama olayıdır ve ancak böyle algılandığı zaman yaşamımızın bütününde yerini alır. Spordaki tutum, hep daha iyiye, daha güzele ve daha olumluya yönelik olmaktır. Başkalarıyla çekişmek, üstünlük taslamak değil, kendini bilme, kendini aşma ve kendine üstünlük kurma çizgisindeki bir tavidir (Erdemli, 2008).

Sporun bir kültür meselesi olduğu anlatılmalı, spor kültürü oluşturulmalı ve geliştirilmelidir. Sorun, spor kültürünün nasıl oluşturulacağı konusunda düğümlenmektedir. Bunu hızla değiştirmenin yolu okul sporundan geçer. Okullar ve kulüplerin artık yan yana gelmeleriyle ivme kazanır. Sabah sporlarını toplu halde ve çeşitli alanlarda yaparak bir alışkanlık kazanılabilir. Toplumun önde gidenleri örnek olur, geridekileri sürükler (Taşkıran, 2009).

Spor etkinlikleri salt hareket sel anlamda algılanmamalıdır. Bunun için spor-sanat ilişkisi göz ardı edilmemeli kültürel alanda da bir takım organizasyonlar planlanmalıdır. Sportif kültürün gelişmesinde öncü olacak bireyler harekete geçmelidir. Sistemli bir organizasyon yapısı içerisindeki akılcı projeler eşliğinde toplumsal hizmetler sunulmalıdır (Atalı ve Sertbaş, 2003).

En soylu eylemler bile, bir ideal, bir ülküden yoksun kaldıklarında çürüdükleri için, hepimizin doğru spor bilincine ve spor kültürüne dayanan ama onları da içeren “Olimpik Kültür” için çabalaması gerekmektedir (Kuter ve Kuter, 2012).

Tek bir kişi tarafından kurulmuş herhangi bir kültür bulunmamaktadır. O halde Olimpik Kültürün yaratılması için birçok insanın emeğine ihtiyaç vardır (Erdemli, 2008)

Muhammed Ali'nin 65'ci doğum günü vesilesiyle, ESPN 52 saat süren Ali 65 adı altında bir hatıra yayını yapmıştır. Ali 65 isimli yayının en can alıcı noktası ise Ali'nin dik duruşudur (Dahl and Mahr, 2006). Bu belgeselde Ali ilk dik duran kişi olarak gösterilmiş, onun cümleleri ve sesi spor, kültür ve politik çevrelerde uzun süren etkiler bırakmıştır (Grano, 2009).

Bu yazıda iki temel iddia atılmaktadır. Birincisi; Muhammed Ali spor kültürünün oluşması için özlenen bir ses olarak aracılık ederek temsilci olmuştur. En önemlisi taraftarlarının hayalinde sporcu kahraman olarak aracılık etmiştir. Vietnam savaşı sonrası Ali'nin tutumu sivil haklar hareketi için manevi destek örneği olmuştur. Halk arasında değişken bir imaja sahip olan Ali, etik taahhütler, toplumun şekillenmesi ve spor kültür toplumunda kimlik oluşturarak önemli bir rol model konumuna gelmiştir (Grano, 2009).

Bu sporcu kahramanların sesleri; temelde fiziksel mükemmellik ve siyasi otoritenin fantezileri etrafında ahlaki bilinci şekillendiren spor kültürünü anlamak için özellikle önemlidir. Bazı spor kültürü araştırmacılarının varsayımlarına göre, atletik bir vücut sembolik olarak ideolojik spor normları olan (erkeklik, şiddet, kapitalist üretim ve ırksal görünüm) gibi kimlikleri taşımaktadır. Amerikan popüler kültürünün gözle görülür en önemli ahlaki ve politik ideallerini belirtir (Andrews, 1993; Brohm, 1978; Duncan & Brummett, 1993; T. Oates, 2007; Trujillo, 1995).

Spor ve Siyaset

Muhammed Ali özellikle Vietnam savaşı sırasında savaşa gitmeyi reddederek hapse atılmış, Amerikan siyasi arenasında ve Dünya siyasetinde önemli etkileri olmuştur. Amerikan savaş politikalarına tek başına karşı durmuştur.

Yüksek profilli sporcuların çoğu siyaset ile ilgili beyanda bulunmayı reddettiği için halk tarafından eleştirilmektedir. Michael Jordan ve Tiger Woods siyasi arenadan kaçınmada kötü üne sahip olmuşlardır. Ancak Muhammed Ali yumruklarını kullanarak siyasi arenaya cevap vermiştir. Ali'nin aksine onlar sadece güzel dolarlar karşısında güçlü duruş sergilemişlerdir (Richards, 2008, ' 6).

Geçmişte, Politi, (2004) sporcular sıklıkla siyasi sebeplere karşı yüksek savunucuları olmuşlardır. Ali Vietnam savaşına karşı çıkmış, Boston Celtic orta oyuncusu Bill Russell siyahiler için ayrılmış spor salonlarını boykot etmiş ve 1968 Olimpiyat oyunlarında iki siyahi atlet John Carlos ve Tommie Smith siyahi gücü selamlamak için madalya seremonisinde ellerinde bulunan siyah eldiven ile ellerini havaya kaldırmışlardır.

Şimdilerde profesyonel sporcular öz-emiliminin ürünü olarak ilan edildiği sessizlik ve kurumsal sadakat davranışları göstermektedirler. NBA süper yıldızı Michael Jordan siyasi arenayı terk eden modern poster çocuk olmuş, Afrikan-Amerikan demokrat parti senato adayını desteklemeyi kabul etmemiştir. Herkesin bildiği gibi bir defasında "Cumhuriyetçilerde spor ayakkabısı satın almalı" şeklinde açıklamaları olmuştur (Politi, 2004, ' 16).

Profesyonel Golf Birliği (PGA) yıldızı Tiger Woods birçok defa sessizliği için eleştirilmiştir. En önemlisi Golf TV kanalı sunucusu Kelly Tilghman, Tiger Woods'un rakiplerine yaptığı tavsiyelerde, onun dar bir sokakta linç edilerek egemenliğinin sonlandırılmasını söylemiştir (Grano, 2009).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan; Muhammed Ali'nin vefatı sonrasında yaptığı konuşma da "Müslümanlığı kabul ettikten sonra sergilediği örnek tutumlar, ülkesinde pek çok kişinin hidayete ermesine vesile oldu. Hele hele Vietnam Savaşı sırasında büyük bedeller ödeme, yıllarca bokstan uzak kalma pahasına ortaya koyduğu ilkeli bir tutum da ayrıca takdire şayandır. Vietnam'a gitmeyi kabul etmedi. Muhammed Ali'nin iyi bir insan ve iyi bir Müslüman olarak ırkçılığa karşı verdiği mücadele hiçbir zaman unutulmayacak. Muhammed Ali'yi rahmetle yâd ediyor, ailesine ve sevenlerine başsağlığı diliyorum" şeklinde belirtmiştir (yenişafak.com. 2016).

Spor ve Kişilik Gelişimi

Muhammed Ali'nin hayatı incelendiğinde kişilik özelliklerinin ön plana çıktığını görebiliriz. Özellikle haksızlığı kabul etmemesi ve ne pahasına olursa olsun haksızlıkla mücadele etmesi önemli kişilik özelliklerinden bir tanesidir.

Geçmişten bu yana insanları anlamak ve tanımak adına kişilikle ilgili birçok tanım ve sınıflandırma yapılmıştır. Bunlardan en eskisi Sümerlere ait olan Gılgamış destanındaki cesaretli, kibirli ve asi yürekli tanımlamalarıdır (Taymur ve Türkçapar, 2012).

Kişilik psikolojisi insan doğasındaki huy ve mizacı analiz etmektedir. Kişiliği açıklamaya çalışma konusunda ki bu oldukça uzun sürece rağmen bugün hala kişiliğin tek bir tanımı yapmak mümkün değildir (Tatar, 2009).

Kişilik, bireylerin düşünce, duygu ve davranış gibi psikolojik tepkilerindeki ve farklılıkları belirleyen sadece yaşanan an, içinde bulunulan biyolojik durum veya sosyal ortam ile açıklanamayan biçimde süreklilik gösteren özellikler ve eğilimler olarak tanımlanabilir (Taymur ve Türkçapar,2012).

Spor, fiziksel egzersiz, sanat, oyun formları kullanılarak kişiliğin yaratıcı bir şekilde ifade edilmesi rekreasyon olarak belirtilmiştir. Yine rekreasyonun harekettten çok duyguları konu edindiği, serbest zamanda bireysel doyum beklentisi ile değerlendirilen aktiviteleri içeren bir kavram olduğu belirtilmiştir (Tekin vd. 2009: 149-159).

Spor aktiviteleri aracılığı ile bireylere; birlikte faaliyet yapabilme özelliği kazandırıldığı. Spor etkinlikleri aracılığı ile bireylerin kazanma ve kaybetmeyi kabullenmeyi, paylaşmayı, yardımlaşmayı, başkalarının görüş ve düşüncelerine saygı göstermeyi öğrendikleri. Kişilerin birlikte çalışmaları sonucunda da sosyal sorumluluk duyguları geliştiği, sosyal sorumluluk duygusunun gelişmesi sonucu da toplumda sosyalleşme sürecinin sağlandığı belirtilmiştir (Şahan, 2008: 261).

Sağlığın korunmasında, yalnızlıkla baş etmede ve sosyalleşmede önerilen spor; rekreasyon etkinlikleri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle spor, resim ve müzik aktivitelerinin toplumsallaşma üzerine etkileri karşılaştırıldığında; sporun resim ve müziğe göre daha etkili olduğu görülmüştür (Ökmen vd., 2009: 1-6).

Sporla uğraşan bireylerin toplumsal değerlere olan bağlılığı üst düzeyde olmaktadır. Ayrıca spor, madalyaların ve kupaların ötesinde, topluma, disiplini, kurallara saygıyı ve sosyal barışa inanmış fertleri kazandırır (Güven, 1992).

Sivil toplum kuruluşlarının yeni nesillerin yetiştirilmesinde sadece eğitim odaklı değil bununla beraber sağlıklı nesiller yetiştirmenin de önemli olduğu ve rekreatif amaçlı spor

faaliyetlerini programlarında yer vermeleri gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarının genç nesilleri hareket odaklı faaliyetler düzenleyerek, hem eğlenmek, arkadaş edinmek, iyi vakit geçirmek hem de sağlıklı genç nesiller yetiştirmek için kullanmaları gerekmektedir (Soygüden ve ark., 2015). Spor aktivileri ile birlikte yapılan güzel zaman etkinlikleri bireylerin özellikle çocukların ve gençlerin kişilik gelişimlerine ve karakter kazanımlarına katkılar sağlayacak faaliyetlerdir.

Olimpizm ve Olimpik Hareket

Muhammed Ali hayatı boyunca olimpizm felsefesine uygun davranışlar sergilemiştir. Olimpizm temel prensiplerinden bir tanesi farklılıklara karşı saygı gösterilmesidir. Özellikle Muhammed Ali farklı rengine ve dinine karşı saygı gösterilmesini her platformda belirtmiştir. 1996 Atlanta Olimpiyat Oyunlarında Muhammed Ali Olimpiyat meşalesini taşıma onuruna erişmiştir.

Olimpizm 21. yüzyılın vazgeçilmez yaşam biçimini oluşturmaktadır. Politik oyunlar, bencil düşünceler Olimpik hareketi zaman zaman engellemeye çalışmışsa da sonuçta hep olimpizm galip gelmiştir. Olimpik Harekette spor, amaç değil araçtır. Olimpizm felsefesi ve bu düşüncenin uygulama biçimi olan olimpik hareketin amaçları şunlardır (Erdem, 1991)

Spor yapmanın temel amacının, insanın bedensel olduğu kadar, beyinsel gelişiminde de katkısı olduğunu anlatmak, Daha iyi ve barışçı bir dünya için gençlerin spor yoluyla birbirlerini anlamaları ve dost kalmaları imkanlarını yaratmak, Uluslar arası evrensel bir iyi niyet ortamı yaratmak ve geliştirmek amacı ile, olimpizm prensiplerini dünyaya yaymak, Dünyanın dört köşesindeki sporcu gençliği, Olimpiyat Oyunları dediğimiz büyük spor şöleninde bir araya getirmek (Erdem, 1991).

Spor sadece fiziki bir üstünlüğe sahip olmak için yapılmaz. Ahlaklı, faziletli, mantıklı ve anlayışlı olmak, bir sporcuda bulunması gereken vazgeçilmez hususlardır. Bu kalitelerden mahrum olan, fiziki gücü üstün bir sporcu, zeki bir atletin yanında daima hüsrana uğrar.

Spor yaparken dil, ulus, kültür, din, gelenek, görenek, renk, ırk vb. belirleyici, yönlendirici özellikler artık davranış belirlemezler. Bunların yerini bütün insanlara özgü kurallar, sporun ortak dili, ortak amaçlar alır. Olimpizm bu yola Spor Yapan İnsan'dan kalkarak girmeyi amaçlayan bir ülküdür (Erdemli, 2008).

Muhammed Ali'den Alıntılanmış Önemli Sözler

Muhammed Ali her zaman basın ve medyanın ilgisini çeken önemli bir sporcu olmuştur. Bu nedenle yapmış olduğu açıklamalarda önemli sözleri bulunmaktadır. Gelecek nesillere aktarılacak amacıyla Muhammed Ali'den alınmış sözler aşağıda verilmektedir.

- “ Sporda başarı çalışmaktan öte istemekle olur”
- “Rüyalarınızı gerçekleştirmenin en iyi yolu uyanmaktır”
- “Şampiyonlar salonlardan çıkmaz. Şampiyonlar içlerinde tutku, hayal ve amaç olan insanlardan çıkar.”
- “Seni tüketen, önündeki tırmanılacak dağlar değil, ayakkabındaki çakıl taşıdır.”

- “Hayal gücü olmayan insanın kanatları yoktur.”
- “Ben en iyisiyim. Bunu gözlerimle görmeden önce de söylüyordum. Sakın bana şu işi yapamazsın demeyin. Olanaksız olduğunu anlatmayın. En iyisi olmadığımı söylemeyin. Ben en iyinin de iyisiyim.”
- “Ön yargı karanlıkta kalmış olmaktan kaynaklanır. Gün ışığı onu arındırır.”
- “Kelebek gibi uçarım, arı gibi sokarım.”
- “Keşke insanlar herkesi, beni sevdiğileri gibi sevselerdi. Dünya çok daha güzel bir yer olurdu.”
- “Büyük bir şampiyon olmak için en iyi olduğuna inanmalısın. Öyle olmasan bile, öyle gibi davranmalısın.”
- “Aklım kesiyorsa ve yüreğim inanıyorsa, başarabilirim.”
- “Louisville’de insanlar hala pis zenci diye çağırılıp köpek muamelesi görüyorken ve en basit haklarından bile mahrumken benden üzerime bir üniforma geçirip 10000 mil ötedeki bir ülkede bomba atıp kurşun sıkmamı nasıl beklerler? Hayır, 10000 mil öteye gidip beyaz köle efendilerinin beyaz olmayan başka bir millet üzerine baskı kurmalarına, onları öldürmelerine, evlerini yakmalarına yardımcı olmayacağım. Gün böyle kötü işlerin sona ermesinin günüdür. Böyle bir tavır içinde bulunmanın bana milyonlarca dolara mal olacağını söylediler. Ama daha önce de söyledim ve yine söylüyorum. Benim halkımın gerçek düşmanı burada, Amerika’da. Kendi özgürlüğü, kendi adaleti ve eşitlik için savaşan o insanları köleleştirme de kullanılan bir maşa olmayacağım. Dinimi, halkımı ve kendimi küçük düşüremem. Eğer bu savaşın benim 22 milyonluk halkıma özgürlük ve eşitlik getireceğini düşünseydim kendim gidip orduya katılırdım. Kendi inandığım değerler için direniyorum. Kaybedecek hiçbir şeyim yok. Beni hapse atacaklarmış, ne olmuş sanki? Zaten 400 yıldır hapisteyiz.”
- “Ben Amerika’yım. Tanımadığımız yönüyüm onun. Alışın bana. Siyah, öz güvenli, kendinden emin... Benim adım bu, sizin değil. Benim dinim, sizin değil. Benim amaçlarım, sizin değil. Alışın bana”
- Dünya Ticaret Merkezi'ne saldırının ardından, CNN muhabiri: “Sayın Muhammed Ali, bu dehşetin meydana gelmesine sebep olan teröristlerle aynı dinin bir mensubu olarak neler hissediyorsunuz? Şeklinle soru sormuştur. Bu soruya Muhammed Ali : “Siz (!) Hitler ile aynı dini paylaşan bir mensup olarak neler hissediyorsanız aynısını.” Şeklinde cevap vermiştir (Muhammed Ali ve Sözleri, 2016).
- “Bir hayatımız var, yakında geçmişte kalacak; yalnızca Allah için yaptıklarımız sonsuza dek kalacak.”

- “Ben sigara içmem, ancak her zaman yanımda bir kibrit kutusu taşıyorum. Ne zaman bir günah işleyecek olsam elimi kibritin ateşi ile ısıtırım ve kendime şöyle derim; Ali sen daha bu küçük ateşe bile dayanamıyorsun, Cehenneme nasıl dayanacaksın? (Muhammed Ali'nin Unutulmayan Sözleri, 2016).
- ”Ben en büyüğüm. Bunu en büyük olduğumu bilmiyorken de söylemişim.”
- ”İnsanlardan, derilerinin rengi yüzünden nefret etmek yanlıştır. Kimin kimden nefret ettiği önemli değil. Sadece yanlış.”
- ”Dünya görüşü 20 yaşında da 50 yaşında da aynı olan biri hayatının 30 yılını boşa harcamış demektir.”
- ”Günleri saymayın, iyi değerlendirin.”
- ”Biri söylediği şeyi beceremiyorsa buna böbürlenmek denir. Ben söylediğimi yaparım.”
- ”Her gününüzü sanki son gününüzmüş gibi yaşayın çünkü bir gün, haklı çıkacaksınız.” (Amerikanın Sesi, 2016).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Muhammed Ali hayatı boyunca çok çalışmayı ve doğru bildiği yolda yaşamayı tercih etmiş başarılı bir insan figürüdür. Onun yapmış olduğu mücadele insanlara büyük ders verecek niteliktedir. Yapmış olduğu birçok karşı çıkışlarda bunun kendisine çok büyük bedel ödemeler getireceğini bilmesine rağmen mücadelesinden asla vazgeçmemiştir. Muhammed Ali'ye karşı herkesimden olan bu olağanüstü sevgi ve saygının sebebi doğru bildiklerini söylemesi ve yaşamasıdır.

Bütün bilim adamları tarafından kabul edilmiş olan 5 faktör kişilik modelinde bulunan özellikler (sorumluluk, uyumluluk, dışa dönüklük, açıklık ve duygusal denge) bireylerin mesleki yaşamında başarılı olabilmesi için gerekli etkenlerdir. Muhammed Ali'nin kişilik özellikleri arasında 5 faktör kişilik modelini görmek mümkündür (Soygüden ve Gül, 2014). Bu özellikler çerçevesinde sporcuların kişilik özelliklerini bu kriterler üzerinde yapılandırması onların başarıları üzerinde olumlu etkileri olacağı belirlenmiştir (Soygüden ve Gül, 2014). Ayrıca hem sporcular hem de yeni nesillerin kişilik gelişimlerinde Muhammed Ali gibi idol olmuş herkesim tarafından sevilen bireyler anlatılmalıdır.

Spor arenasında bulunan yıldız sporcular her zaman toplumlar tarafından takip edilen ve örnek alınan önemli şahsiyetlerdir. Onların yapmış oldukları güzel davranışlar genç nesillerimize ders niteliğindedir. Ne yazık ki toplum içerisinde olan bazı önemli spor insanları örnek davranışlar yerine kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmektedirler. Bu tür davranışlar toplumun doğru şekillenmesine zarar vermektedir. Toplum önünde olan insanların bu tür insanların kişisel sorumluluklarından ziyade toplumsal sorumlulukları da bulunmaktadır.

Muhammed Ali özellikle İslam dinini tercih etmesi ile beraber Müslümanlar tarafından daha fazla sevilmesine sebep olmuştur. Cassius Clay ismini taşımasına rağmen İslamiyet'le

beraber Muhammed Ali ismini kullanmıştır. Bazı platformlarda isminin doğru kullanılmadığını fark ettiğinde isminin doğru kullanılması konusunda uyarılarda bulunmuştur. İslam dini üzerinde her zaman oynanan küçültücü faaliyetlere karşı Muhammed Ali gibi önemli spor figürünün bulunması İslamiyet açısından önemli olmuştur.

Muhammed Ali sadece spor arenasında değil spor siyaset ve spor kültürü üzerinde önemli etkileri olmuştur. Amerika gibi ırkçı eylemlerin olduğu bir ülkede yapmış olduğu mücadele ile Amerikan ve Dünya siyasetine etkileri olduğu düşünülmektedir. Ayrıca dünyadaki spor kültürünün gelişmesine katkılar sağlamıştır.

Sonuç olarak Muhammed Ali'nin hayatı bizler için çok önemli olmaktadır. Onun vermiş olduğu onurlu mücadelenin genç nesillere aktarılması gerekmektedir. Muhammed Ali doğru bildiği ve kendi istediği şekilde hayatını sürdürmüştür. Onun rengine ve dini tercihlerine herkesin saygılı olması gerektiğini her platformda vurgulamıştır. Bu tür özellikleri ile dünyadaki herkesim tarafından saygı duyulmuştur. Makale başlığında da belirttiğimiz gibi sadece sporun kahramanı değil insanlığın kahramanı da olmuştur.

Özellikle genç nesillerin kişilik ve karakter gelişiminde Muhammed Ali gibi önemli spor figürlerinin kullanılması katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- AMERİKANIN SESİ, (2016). <http://www.amerikaninsesi.com/a/kendi-sozleriyle-muhammed-ali/3370912.html>, E.T.25,08,2016.
- ANDREWS, D. L. (1993). Desperately seeking Michel: Foucault's genealogy, the body, and critical sport sociology. *Sociology of Sport Journal*, 10, 148167.
- ATALI, L. SERTBAŞ, K. (2003). Sportif Uğraş, Kocaeli; Sesim Ofset Matbaacılık
- BIOGRAPHY.COM. (2016). <http://www.biography.com/people/muhammad-ali-9181165#conversion-to-islam>, (E.T.25.07.2016)
- BROHM, J. (1978). *Sport: A prison of measured time*. Worcester: Worcester, UK: Pluto Press.
- DAHL, J. (Producer), & MAAR, J. (Director). (2006). *Ali rap*. New York: ESPN Original Entertainment.
- DUNCAN, M. C. BRUMMETT, B. (1993). Liberal and radical sources of female empowerment in sports media. *Sociology of Sport Journal*, 10, 57 72.
- ERDEM, S.(1991), *Oлимпizm, Olimpik Hareketin Sosyal Yaşantımızda ve Dünya Sulhundaki Yeri, Spor Ahlakı ve Spor Felsefesine Yeni Yaklaşımlar Sempozyum Kitabı* İstanbul: Maya yayıncılık
- ERDEMLİ, A.(2008). *Spor Yapan İnsan*, İstanbul: E Yayınları
- ERKAL, M. (1986). "Sosyolojik Açıdan Spor", M. E. G. S. B. , Yayın No: 30, Ankara.
- GRANO, D. A. (2009). Muhammad Ali Versus the "Modern Athlete": On Voice in Mediated Sports Culture *Critical Studies in Media Communication* Vol. 26, No. 3, August 2009, pp. 191211

- GÜVEN, Ö.(1992). Spor Anlayışımız ve Sporun Sosyo-Ekonomik İşlevi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8 (1), 35. <http://www.biography.com/people/muhammad-ali-9181165#conversion-to-islam> [E.T.03.08.2016]
- OATES, T. P. (2007). The erotic gaze in the NFL draft. *Communication and Critical/Cultural Studies*, 4, 74-90
- ÖKMEN, A. Ş., ERDEMİR İBRAHİM, İ., TEKİN, H.A. (2009). Beden Eğitimi, Resim Ve Müzik Seçmeli Dersi Alan Öğrencilerin Toplumsallaşma Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (21):1-6.
- KUTER, F.Ö. KUTER, M. (2012). Beden Eğitimi ve Spor Yoluyla Değerler Eğitimi, Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama, Cilt (Vol): 3 Sayı (No): 6 Güz (Fall) 2012, 75-94
- MUHAMMED ALİ’NİN UNUTULMAYAN SÖZLERİ, (2016).
<http://www.on5yirmi5.com/haber/yasam/dunya-hali/195983/muhammed-alinin-unutulmayan-sozleri.html>, (E.T. 25.08.2016)
- MUHAMMED ALİ VE SÖZLERİ, (2016).<http://onedio.com/haber/muhammed-ali-sozleri-493490>, (E.T. 25.08.2016)
- POLİTİ, S. (2004, November 1). Few athletes elect to speak up in political campaigns. *Newhouse News Service*.
- RICHARDS, C. (2008, January 25). We need to know athletes’ opinions. *The Toronto Sun*, 515.
- SOYGÜDEN, A. KAYA, S. BARUT, Y. CERİT, E. (2015). Türkiye’de Ki Sivil Toplum Örgütlerinin Rekreatif Amaçlı Spor Programlarına Bakış Açısının İncelenmesi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 3, Sayı: 13, Haziran 2015, s. 192-209
- SOYGÜDEN, A. GÜL, M. (2014). “Uluslararası Düzeyde Başarılı Olmuş Güreşçilerin Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi; Yaşar Doğu Örneği” *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, ISSN: 1302-2040, Cilt / Vol: 16 Sayı / Number: 1, p;63-75, Yıl / 2014
- ŞAHAN, H. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15:260- 278.
- TAŞKIRAN, Y.(2009). Spor Kültürü,Kocaeli:Büyük Şehir Belediyesi Kültür Yayınları
- TATAR, A. (2009). Beş Faktör Kişilik Modeline Dayalı Olarak Sporcu Kadın ve Erkeklerin Kişilik Profillerinin Karşılaştırılması, *Spor Bilimleri Dergisi*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 71,72s
- TAYMUR, İ. TÜRKÇAPAR, H. (2012). Kişilik: Tanımı, Sınıflaması ve Değerlendirmesi, *Psikiyatride Güncel yaklaşımlar dergisi*, 154.155.156.158,159s
- TRUJILLO, N. (1995). Machines, missiles, and men: Images of the male body on ABC’s Monday Night Football. *Sociology of Sport Journal*, 12, 403-423
- TEKİN, G. M. AMMAN, T. TEKİN, A. (2009). Serbest Zamanlarda Yapılan Fiziksel Egzersizin Üniversite Öğrencilerinin Depresyon Ve Atılganlık Düzeylerine Etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (2): 149-159
- YENİŞAFAK.COM. (2016). <http://www.yenisafak.com/spor/recep-tayyip-erdogandan-muhammed-aliye-duygusal-veda-2475937>, E.T.02.09.2016.